

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

ΣτΕ Ε΄ 7μ. 144/2024: Νόμιμοι οι περιβαλλοντικοί όροι του υδροηλεκτρικού σταθμού της Μεσοχώρας Τρικάλων στον άνω ρου του Αχελώου.
31/01/2024

ΣτΕ Ε΄ 7μ. 144/2024

Πρόεδρος: Μ. Γκορτζολίδου, Αντιπρόεδρος ΣτΕ
Εισηγητής: Χρ. Ντουχάνης, Σύμβουλος της Επικρατείας

Νόμιμοι οι περιβαλλοντικοί όροι του υδροηλεκτρικού σταθμού της Μεσοχώρας Τρικάλων στον άνω ρου του Αχελώου.

Με την 144/2024 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας απορρίφθηκε αίτηση σωματείου ιδιοκτητών ακινήτων, που κατακλύζονται από το υδροηλεκτρικό έργο του ταμιευτήρα Μεσοχώρας Τρικάλων, με την οποία είχε ζητηθεί η ακύρωση των περιβαλλοντικών όρων του έργου. Η λειτουργία του ταμιευτήρα, που ευρίσκεται στον άνω ρου του ποταμού Αχελώου, είχε προγραμματιστεί πριν από δεκαετίες ως μέρος του συνολικού εγχειρήματος της εκτροπής του ποταμού προς τη Θεσσαλία, το δε έργο έχει προ πολλού κατασκευαστεί, οι σχετικές πράξεις, όμως, ακυρώνονταν από το Συμβούλιο της Επικρατείας για διάφορους λόγους. Έτσι το κατασκευασμένο έργο εγκαταλείφθηκε στη φθορά που προκαλεί ο χρόνος. Τελικά, η Διοίκηση ευθυγραμμίστηκε με τις ακυρωτικές αποφάσεις και το έργο αποσυνδέθηκε από το εγχείρημα της εκτροπής του Αχελώου και αδειοδοτήθηκε με την προσβαλλόμενη έγκριση ως υδροηλεκτρικό έργο. Η αδειοδότηση αυτή έχει ως έρεισμα τον χωροταξικό σχεδιασμό, εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, καθώς και τα σχέδια διαχείρισης υδάτων, που καταρτίζονται κατ' εφαρμογή της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας σε επίπεδο λεκανών απορροής ποταμών, επιχειρήθηκε δε κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, του φιλικού προς το περιβάλλον χαρακτήρα των έργων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, όπως είναι τα ρέοντα ύδατα. Η δραστηριότητα αυτή είναι, κατά τη νομοθεσία, νοητή ως μέσο ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και, υπό την έννοια αυτή, είναι, καταρχήν, επωφελής για το περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό η απόφαση του Δικαστηρίου υπενθυμίζει σειρά νομοθετημάτων, τα οποία επιβάλλουν στην Ελλάδα συγκεκριμένους στόχους για την ποσοστιαία διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών στην παραγόμενη και χρησιμοποιούμενη στη χώρα ηλεκτρική ενέργεια, σε ορισμένους από τους οποίους εξακολουθεί να υπάρχει υστέρηση. Έτσι, οι δυσμενείς επιπτώσεις που ενδεχομένως επιφέρουν στο περιβάλλον οι μονάδες παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ πρέπει να σταθμίζονται προς τα περιβαλλοντικά τους οφέλη. Το γεγονός αυτό προβλέπεται ρητά σε πρόσφατο Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εκδόθηκε ενόψει και των κινδύνων στον ευρωπαϊκό ενεργειακό εφοδιασμό που προκαλεί ο ρωσο-ουκρανικός πόλεμος, ο οποίος δεν εφαρμόζεται, μεν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η υποχρέωση της στάθμισης αυτής γίνεται, όμως, δεκτή από τη νομολογία κατ' εφαρμογή και των πάγιων κανόνων της εθνικής και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Από το σύνολο, εξάλλου, των στοιχείων της υπόθεσης και τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου προκύπτει ότι έχουν, μεν, επέλθει σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις εκβολές του Αχελώου στο Ιόνιο Πέλαγος, οι οποίες συνίστανται στην μετατροπή του οικοσυστήματος των εκβολών σε άλλου τύπου οικοσύστημα (αλοφυτικού βιοτόπου) λόγω κατακράτησης των φερτών υλικών του ποταμού που τροφοδοτούν το δέλτα σε ποσοστό, μάλιστα, άνω του 98%, αυτό, όμως, οφείλεται στη λειτουργία τριών φραγμάτων κατά μήκος του Αχελώου (Κρεμαστών, Καστρακίου και Στράτου), και δεν αναμένεται να επιδεινωθεί από ένα ακόμη υδροηλεκτρικό έργο, που, μάλιστα είναι ήδη κατασκευασμένο. Αντιθέτως, πολύ σοβαρές επιπτώσεις θα έχει η λειτουργία του συγκεκριμένου έργου στον οικισμό Μεσοχώρας, μέρος του οποίου θα κατακλυσθεί. Ως προς το ζήτημα αυτό, κρίθηκε ότι το Σύνταγμα δεν περιέχει απόλυτη απαγόρευση μετατόπισης οικισμών, η οποία έχει ήδη επιχειρηθεί στο παρελθόν (π.χ. σε οικισμούς της Κοζάνης και της Φλώρινας), η μετατόπιση, όμως, αυτή πρέπει να επιχειρείται με μεγάλη φειδώ λόγω των σημαντικών επιπτώσεών της στους θιγόμενους κατοίκους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η κατάκλυση μέρους του οικισμού, λόγω της

οποίας έχει κηρυχθεί μεγάλος αριθμός απαλλοτριώσεων ιδιοκτησιών και έχει μελετηθεί η μεταφορά του, δεν υπερβαίνει το συνταγματικό όριο της αναλογικότητας.

Στην κρίση, τέλος, αυτή του Δικαστηρίου βάρυνε το γεγονός ότι το έργο προβλέπεται ρητώς από τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, καθώς και τα σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων, τα οποία έχουν ήδη εγκριθεί και δεν επιτρέπεται, καταρχήν, να παραβιάζονται.

Κρίθηκε, τέλος, ότι το έργο, που θα μετατρέψει το ποτάμιο οικοσύστημα της περιοχής Μεσοχώρας σε λιμναίο δεν παρουσιάζει, όπως έχει μελετηθεί, σοβαρούς κινδύνους για την ορνιθοπανίδα (ιδίως το όρνιο), την ιχθυοπανίδα (ιδίως την άγρια πέστροφα) και την καφέ αρκούδα.